

TÍÐINDI

VIT SKULU HUGSA STÓRT OG DUGA NÓGV

Sum deildarleiðari á narkosudeildini á Landssjúkrahúsinum upplivir Jonna Hansen tær avbjóðingar, ið standast av at vera lítil og avbyrgdur. Tað hevur við sær, at starvsfólkini fakliga mugu vera væl fyri, og at vitanin støðugt verður dagförd

Grein: Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar

Tað er við at vera vaktar-skifti, tá ið Jonna Hansen, deildarleiðari á narkosudeildini á Landssjúkrahúsinum, vísir mær inn á skurðgongina. Narkosusjúkrarøktarfrøðingar í grønum hettum og klæðum heilsa skemtandi, meðan tær vanar handfara tól, ið skulu gerast klár til komandi vakt. Her er gott lag.

Tá ið fimm narkosusjúkrarøktarfrøðingar møta á dagvakt, halda tvær teirra fram í tilkallivakt, har eisini ein narkosulækni hevur vakt til bráðfeingis virksemi. Hetta er eitt arbeiðspláss, ið ongantíð ssevur.

- Vit eru altíð á vakt og taka ímóti sjúklingum alt samdøgrið, greiðir hon frá.

Jonna Hansen býr í Vestmanna, har hon eisini er uppvaksin. Systir hennara tók útbúgving sum narkosusjúkrarøktarfrøðingur í 1974 eftir teirri gomlu skipanini, og tað var tí ikki heilt av tilvild, at Jonna Hansen valdi at gerast narkosusjúkrarøktarfrøðingur, tá ið hon valdi sær yrkisleið.

- Eg hugsi, at man velur at gerast sjúkrarøktarfrøðingur, tí man vil gera okkurt gott fyri onnur. Men man spesialisera seg, tí tað er gott fyri ein sjálvan, hugleiðir Jonna Hansen.

Hon lærði til sjúkrarøktarfrøðing í Havn og var liðug í 1980. Hon og Annfrið Winther fylgdust allan vegin gjøgnum útbúgvingina. Og fyrsta arbeiðið hjá báðum var á A3, har tær eisini høvdu verið í praktikk, meðan tær lósu.

- Tað var eitt fantastiskt stað, og eg havi enn samband við onkran, eg arbeiðdi saman við tá, sigur Jonna Hansen.

Tá tær høvdu arbeitt har í tvey ár, fóru báðar til Kolding at læra til narkosusjúkrarøktarfrøðing. Sjúkrahúsið í

Kolding var nýtt, og har var øll hugsandi útgerð.

- Vit skuldu til samrøðu áðrenn upptøkuna, tí vit komu frá Føroyum. Eg haldi ikki, at danskarar rættiliga vistu, hvussu støðið á útbúgvingini í Føroyum var, sigur Jonna Hansen, ið minnst Kolding sum stak gott útbúgvingarstað.

Long leið til ynskistarvið

Hon vildi heimaftur, tá ið hon var liðug sum narkosusjúkrarøktarfrøðingur. Tá var bara onki arbeiði til hana á Landssjúkrahúsinum. Deildin var bara normerað til teir fimm narkosusjúkrarøktarfrøðingar, ið arbeiddu har, og tær vóru allar í bestu árum.

Jonna Hansen fór tí á læraraskúla. Eitt háltv ár áðrenn hon var liðug, vendi Turid Holm Jacobsen, deildarsjúkrarøktarfrøðingur á narkosudeildini tá sær til hana og spurdi, um hon var sinnað at taka eitt farloyvisstarv í eitt háltv ár. Tað vildi hon fegin, men hon treytaði sær tó, at hon slapp at gera seg lidnan sum lærari fyrst og fara eitt háltv ár til Onglands, sum longu var lagt til rættis.

Síðst í 80-unum gjørdi danska heilsustýrið av, at av trygðarávum skuldu altíð vera tveir narkosusjúkrarøktarfrøðingar á vakt, umframt ein narkosulækni. Óli Mikkelsen og Hogni Djurhuus vóru einastu narkosulæknar í Føroyum tá.

Áðrenn nýggju krøvini frá heilsustýrinum var tað vanligt, at narkosusjúkrarøktarfrøðingarnir vóru einsamallir um at doyva sjúklingarnar. Tað var tó gjørt í tøttum samstarvi við skurðlæknarnar.

Broytingin, sum framvegis er galdandi, hevði við sær, at tveir sjúkrarøktarfrøðingar skuldu setast afturat. Tá farloyvisstarvið var liðugt í 1989, hevði ein sagt seg úr starvið, og Jonna Hansen fekk boðið fast

starv, ið skuldi bliva lívsstarv hennara.

Leiðsla aðrar avbjóðingar við sær

Arbeiðið sum narkosusjúkrarøktarfrøðingur er fjøltáttað.

Narkosusjúkrarøktarfrøðingar doyva sjúklingar í øllum aldursbólum og til allar skurðviðgerðir.

- Vit eru við, tá ið sjúklingar skulu flytast á onnur sjúkrahús, tað er oftast til Danmarkar ella Íslands. Tá ið traumasjúklingar koma inn, t.v.s. tá ið óhapp og hendingar hava verið og sjúklingar verða fluttur á Landssjúkrahúsið, standa vit eisini fremst. Tá ið fólk fáa hjartasteðg, keisarskurð, ja til allar bráðfengis hendingar ið eru, tá eru vit har og taka ímóti. Tí hava vit samdøgursvakt alt árið, sigur Jonna Hansen.

Narkosan er fastur partur av tilbúgving og neyðflutningi, og tí kunnu tey eisini verða send út, tá ið okkurt er áfatt.

Jonna Hansen arbeiðdi sum vanligur narkosusjúkrarøktarfrøðingur, inntil hon í 2010 gjørdist varaleiðari fyri Onnu Mariu Sørensen. Tá Óluva Lómstein, sum var leiðari á deildini, fór frá fyri aldur í 2012, søkti Jonna Hansen starvið, og seinastu fimm árinu hevur hon verið leiðari hjá narkosusjúkrarøktarfrøðingunum.

Virksemið á deildini er støðugt økt gjøgnum árinu. Í 90-unum vóru tær níggju, men síðan 2015 hevur deildin verið normerað til 10,5 fólk. Tað er tó ongantíð eydnast at fáa øll stórvini sett, tí tørvur er á narkosusjúkrarøktarfrøðingum í Føroyum. Hetta er ein trupulleiki, tí miðalaldurin á narkosusjúkrarøktarfrøðingunum á Landssjúkrahúsinum er 53 ár, og onkur er farin um pensjónsaldur.

Jonna Hansen trívist eins væl í leiðarastarvinum, sum hon frammanundan treivst sum narkosusjúkra-

røktarfrøðingur. Men leiðsla hevur aðrar avbjóðingar við sær. Tað er t.d. at leggja arbeiðslistan, so sjúkrarøktarfrøðingarnir hava so góðar arbeiðstíðir sum gjørligt, tí tær eru ov fáar og nógv er at gera.

- Tað verður so vítt gjørligt gjørt, so tað passar til ta einstøku, men vaktirnar skulu dekkast. Skipanin er umframt dagligu arbeiðstíðirnar ein vaktarskipan, so onkur altíð er á vakt til bráðfeingis virksemi. Tað er eisini týðningarmikið, at pláss er fyri menning, bæði tí tað er eitt krav, at vit eru fakliga dagförd, og fyri trivnaðin, sigur deildarleiðarin á Narkosudeildini.

Menning av fólki og faki

Av tí at Føroyar eru so avskornar, er tað ein heilt náttúrligur partur at treingja til at síggja onnur støð, royna okkurt annað, og síggja, hvussu onnur arbeiða. Tað skal takast positivt, heldur Jonna Hansen, tí tað bæði er fakliga og persónliga mennandi, og tær hava nógv at geva av, tá ið tær koma aftur. Og eftirspurningurin eftir arbeiðsmegi er stórur, serliga úr Noregi. Eisini fara nógvur aðrastaðir at arbeiða í frítíðini, og onkur er eisini, ið søkir sær farloyvi

- Vit kunnu ikki siga nei, um fólk søkja sær farloyvi, tí uppá stutt sikt sleppa tær burtur frá eina tíð, sum avgjørt kann vera gagnligt, og uppá longri sikt varðveita vit væl nøgd starvsfólk. Tí síggi eg positivt uppá tað, sigur Jonna Hansen.

Tá onkur av teimum føstu fer avstað, kemur ein avloysari ístaðin, og eisini tað heldur hon vera gagnligt:

- Tær koma við onkrum nýggjum. At skifta millum ymisk støð brýtur vanar, og tú heldur teg fakliga frammi í skónum. At verða fakliga væl fyri er ein treyt, tá tú ert narkosusjúkrarøktarfrøð-

ingur, tí tað skal ikki henda, at vit ikki ansa væl eftir, ella at vit taka skeivar avgerðir, leggur hon afturat.

Í 10-12 ár høvdu Jonna og Hogni Djurhuus, narkosuyvirlækni, fleiri ferðir um árið skipaða undirvísing í hjarta- og lungnabjarging fyri starvsfólki á Landssjúkrahúsinum. Millum annað varð stórir dentur lagdur á, at fólk fingur teoretiska vitan, umframt at tey sluppu at royna seg í praktiskari hjarta- og lungnabjarging.

Seinnu árinu varð undirvísingin víðkað frá grundundirvísing í hjarta- og lungnabjarging, til eisini at umfata nýtslu av hjarta-startara.

Men tíðir broytast, og onnur taka við, og seinastu tvey árinu er hjarta- og lungnabjargingin á Landssjúkrahúsinum endurskipað. Nú eru aðrir fakbólkar eisini við í hjartastoppviðgerðini. Í dag eru tað sjúkrarøktarfrøðingar frá anestesi-deildini, intensivu deild og starvsfólk frá sjúkraflutningstænastuni, ið alt árið veita skipaða undirvísing fyri starvsfólkunum á Landssjúkrahúsinum.

Hetta er eitt sera gott tilboð til starvsfólkini, tí sjálvandi eiga øll starvsfólk í heilsuverkinum og onnur við at duga hjarta- og lungnabjarging. Hetta er við til at bjarga mannalívum.

Nýggjar spennandi tíðir

Útbúgvingin til anestesi-sjúkrarøktarfrøðing er drúgv og krevjandi, eins og fakið er í menning alla tíðina.

Tíverri eru skeiðsmøgu-leikarnir í Føroyum sera avmarkaðir, og tí eru flestu viðkomandi skeið bert at fáa fatur á uttanlands.

- Vit royna at býta lítlu skeiðsjáttanina ímillum sjúkrarøktarfrøðingarnar á deildini, soleiðis at ein, onkuntíð tveir, fara á skeið hvørt ár. Hetta er tó ikki nøktandi, tí tað hevði verið ynskilig, at allir anestesisjúkrarøktarfrøðingar sluppu á viðkomandi skeið hvørt ár. Hetta er eitt krevjandi starv, har reglulig dagføring er alneyðug, og tí skuldi tað verið sjálvsagt, at vit sluppu á skeið, sigur leiðandi sjúkrarøktarfrøðingurin á narkosudeildini.

Í so máta kom tað væl við, at umboð fyri Norddannel fyrri fyra árum síðan settu seg í samband við Jonnu Hansen og bjóðaðu narkosudeildini á Landssjúkrahúsinum við í felagsskapin.

Norddannel er ein felagsskapur, ið arbeiðir fyri at menna samstarvið á anestesisjúkrarøktarøkinum í Norðurlondum, og Jonna Hansen umboðar nú Landssjúkrahúsið í felagsskapinum.

- Samstarvið hevur verið mennandi fyri okkum. Síðan samstarvið byrjaði, hava fimm norðurlendsk anestislesandi verið her